

BÀN VỀ TỘI DÂM Ô ĐỐI VỚI NGƯỜI DƯỚI 16 TUỔI THEO QUY ĐỊNH CỦA BỘ LUẬT HÌNH SỰ NĂM 2015

PHẠM VŨ MINH TRANG^(*)

Tóm tắt: Bài viết bàn về tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi theo quy định của Bộ luật hình sự năm 2015, trong đó tác giả đã phân tích thực trạng về tội phạm dâm ô đối với người dưới 16 tuổi hiện nay, các quy định của Bộ luật hình sự hiện hành và các văn bản hướng dẫn về xử lý đối với loại hành vi này. Trên cơ sở phân tích trên, tác giả đã chỉ ra một số bất cập khi áp dụng các quy định của pháp luật hình sự trong việc xét xử tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi và đề ra các kiến nghị khắc phục nhằm bảo đảm xét xử đúng với loại tội phạm này.

Từ khóa: Tội dâm ô; người dưới 16 tuổi; định tội danh; quyết định hình phạt; Bộ luật Hình sự năm 2015.

Abstracts: The article discusses the crime of child sexual abuse under the provisions of the 2015 Criminal Code, in which the author analyzes the current situation of such crimes against individuals under the age of 16, the existing provisions of the Criminal Code, and the guiding documents on the handling of these offenses. Based on this analysis, the author points out certain shortcomings in the application of criminal law provisions in prosecuting cases of child sexual abuse and puts forward recommendations to address these issues to ensure proper handling of this type of crime.

Keywords: Obscenity crime; people under 16 years old; crime determination; penalty decision; Penal Code 2015.

Ngày nhận bài: 10/01/2024; Ngày sửa bài: 20/02/2024; Ngày duyệt đăng bài: 27/03/2024.

Mở đầu

Thực tiễn thời gian qua cho thấy, tình trạng các tội xâm hại tình dục nói chung, đặc biệt là các tội xâm hại tình dục đối với người chưa thành niên dưới 16 tuổi đang có chiều hướng gia tăng nguy hiểm, diễn biến phức tạp, nhiều vụ án xảy ra gây bức xúc trong dư luận quần chúng nhân dân. Để việc xử lý, đấu tranh và phòng chống với các hành vi xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi được kịp thời, đúng quy định của pháp luật hình sự thì cần phải có hướng dẫn chi tiết thi hành các quy định của Bộ luật Hình sự (BLHS) năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017), về các tội xâm hại tình dục là đòi hỏi tất yếu trong hoạt động của các cơ quan tiến hành tố tụng. Chính vì vậy, ngày 20 tháng 9 năm 2019, Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao (TANDTC) đã ban hành Nghị quyết số 06/2019/NQ-HĐTP hướng dẫn áp dụng

một số quy định tại các điều 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147 của BLHS năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) và việc xét xử các vụ án xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi. Nghị quyết bao gồm 08 điều, trong đó có các nội dung hướng dẫn cụ thể về các tình tiết xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm, bộ phận khác trên cơ thể, dụng cụ tình dục hoặc dụng cụ khác được sử dụng vào hoạt động tình dục; giải thích cụ thể thế nào là hành vi giao cấu, hành vi quan hệ tình dục khác, hành vi dâm ô, trình diễn khiêu dâm, các hình thức biểu hiện trình diễn khiêu dâm hoặc trực tiếp chứng kiến việc trình diễn khiêu dâm... Tuy nhiên, qua nghiên cứu về những hướng dẫn đối với hành vi dâm ô vẫn còn tồn tại một số bất cập và dẫn đến nhận thức không thống nhất trong áp dụng pháp luật hình sự. Trong bài viết này, tác giả ra quan điểm về những bất cập

^(*) Tòa án Nhân dân thành phố Bắc Ninh; Email: pvmtrang.tandbn@gmail.com

này cũng như đề xuất một số khuyến nghị nhằm khắc phục những bất cập trong việc áp dụng các quy định của pháp luật thực định về tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi

1. Thực trạng về tội phạm dâm ô đối với người dưới 16 tuổi hiện nay

Theo các số liệu thống kê xét xử của TANDTC thì trong những năm qua, các tội xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi nói chung và tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng, có chiều hướng gia tăng nguy hiểm và đã trở thành một trong những vấn đề nhức nhối, gây bức xúc đối với toàn xã hội trong việc bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của người dưới 16 tuổi, cụ thể như sau: Từ khi BLHS năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) có hiệu lực thi hành từ ngày 01 tháng 01 năm 2018, thì tổng số vụ dâm ô đối với người dưới 16 tuổi trên địa bàn các tỉnh Đồng bằng, Trung du miền núi Bắc bộ bị đưa ra xét xử là 461 vụ với 481 bị cáo. Nếu trong năm 2018 mới chỉ có 48 vụ với 56 bị cáo thì tới năm 2023 con số đó là 103 vụ với 105 bị cáo tăng 55 vụ (tăng 53%) và 49 bị cáo (tăng 46%)¹. Đây cũng là những con số đáng báo động liên quan đến những hành vi xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi, điều này không chỉ nói đến sự gia tăng về tội phạm xâm hại tình dục, mà còn là hồi chuông báo động về sự suy đồi về mặt đạo đức lối sống của một bộ phận trong xã hội hiện nay. Điều này, đặt ra vấn đề các cơ quan bảo vệ pháp luật cần phải có biện pháp đấu tranh phòng, chống loại tội phạm này một cách quyết liệt và có hiệu quả hơn.

Thực tế xét xử trong thời gian qua cho thấy, người dưới 16 tuổi có thể gặp phải nguy cơ bị xâm phạm về thân thể ở bất cứ đâu, ở nơi công cộng, trong thang máy, ở trường học hay thậm chí ở trong nơi ở của mình. Nạn nhân của các vụ dâm ô phần lớn

là người chưa thành niên dưới 16 tuổi. Do đặc điểm về tâm lý của người dưới 16 tuổi là người chưa phát triển đầy đủ về thể chất và tinh thần, nên người dưới 16 tuổi thường có trạng thái tâm lý bồng bột, thiếu suy nghĩ và non nớt về kiểm soát hành vi, trình độ nhận thức còn nhiều hạn chế, thiếu kiến thức về xã hội và pháp luật, chưa biết tự bảo vệ bản thân, không có khả năng chống cự lại những hành vi xâm phạm về mặt thân thể một cách thích đáng. Đây được coi là một trong những nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng người dưới 16 tuổi bị xâm hại về mặt thân thể.

Các đối tượng có hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi cũng có những đặc điểm mang tính đa dạng và có những mối quan hệ phức tạp trong xã hội: Có những đối tượng chỉ trong độ tuổi 14 đến 15, nhưng có những đối tượng đã ngoài độ tuổi 70. Thậm chí trong một số vụ án, nhiều người dưới 16 tuổi còn bị xâm hại bởi chính từ bố đẻ, ông nội và người thân trong thời gian dài, nhiều vụ án gây chấn động dư luận trong thời gian qua. Nhiều đối tượng có hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi lại chính là thầy giáo của bị hại - người mà hầu như cha mẹ, gia đình của bị hại kính trọng và tin tưởng hầu như tuyệt đối.

Từ thực trạng nêu trên, Nhà nước và các cơ quan chức năng, truyền thông đại chúng, báo chí cũng đã có những hành động, chương trình cụ thể để ngăn ngừa, phòng chống đối với loại hành vi nguy hiểm cho xã hội này. Tuy nhiên đến nay, tình trạng xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi nói chung và tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng vẫn có chiều hướng gia tăng, năm sau cao hơn năm trước với những diễn biến hết sức phức tạp và nghiêm trọng, gây bức xúc trong dư luận.

¹ Tòa án nhân dân tối cao (2023), *Báo cáo tổng kết công tác năm 2023 và phương hướng, nhiệm vụ trọng tâm công tác năm 2024 của các Tòa án*, <https://www.toaan.gov.vn/webcenter/ShowProperty?nodeId=/UCMServer/TAND319504>

2. Quy định của Bộ luật hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) và các văn bản hướng dẫn về xử lý đối với hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi

Theo Từ điển Tiếng Việt “dâm ô” là dâm dục một cách xấu xa, như nhuốc. Từ điển này cũng giải nghĩa “dâm dục” là sự ham muốn thú nhục dục quá độ hoặc không chính đáng². Trong Từ điển này cũng đưa ra giải thích “dâm ô” xuất phát từ “dâm” là dâm dục và “ô” với ý nghĩa là bản, bản thủ. Như vậy, “dâm ô” là từ ghép mang tính chất khái quát với nghĩa là dâm dục bản thủ.

Còn theo quy định tại khoản 1 Điều 146 Bộ luật hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017 thì: *“1. Người nào đủ 18 tuổi trở lên mà có hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi không nhằm mục đích giao cấu hoặc không nhằm thực hiện các hành vi quan hệ tình dục khác, thì bị phạt tù từ 06 tháng đến 03 năm...”*

Có thể thấy rằng, BLHS năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017, đã có quy định cụ thể hơn so với Bộ luật hình sự năm 1999 và đã làm rõ hành vi dâm ô là *“không nhằm mục đích giao cấu hoặc không nhằm thực hiện hành vi quan hệ tình dục khác”*. Tuy nhiên, dâm ô là gì thì BLHS năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017, vẫn chưa đưa ra khái niệm dâm ô là gì? Cho đến nay, khái niệm dâm ô chỉ được giải thích tại Bản hướng dẫn số 329 - HS2 ngày 11/05/1967 của TANDTC là *“những hành vi bỉ ổi đối với người khác, tuy không phải là hành vi giao cấu nhưng cũng nhằm thỏa mãn tình dục của mình hoặc kêu gọi bản năng tình dục người đó được coi là dâm ô”*. Theo quan điểm của Ban soạn thảo BLHS năm 2015 thì *“hành vi dâm ô được coi là hành vi đụng chạm vào những bộ phận nhạy cảm của trẻ em hoặc buộc trẻ em đụng chạm vào những bộ phận nhạy cảm của người phạm tội”*.³

Như vậy, việc làm rõ khái niệm “dâm ô” là cơ sở quan trọng trong việc phân tích cấu thành của loại tội phạm này, chỉ có hiểu đúng khái niệm trên thì việc phân tích các nội dung của cấu thành tội phạm mới khoa học và hợp logic. Theo quy định tại Điều 146 BLHS 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017 thì các dấu hiệu pháp lý của cấu thành tội này bao gồm các nội dung như sau.

Một là, khách thể của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi: Tội phạm dâm ô đối với người dưới 16 tuổi đã xâm phạm đến quyền được bảo vệ về thân thể, nhân phẩm, danh dự và sự phát triển bình thường của người bị hại là người dưới 16 tuổi.

Hai là, chủ thể của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi: Chủ thể của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi là chủ thể thường là người từ đủ 18 tuổi trở lên, và có năng lực trách nhiệm hình sự.

Ba là, mặt khách quan của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi: Mặt khách quan của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi thể hiện qua các dấu hiệu sau: Đó là hành vi nhằm thỏa mãn tình dục nhưng không phải là hành vi giao cấu. Những hành vi đó có đặc điểm thỏa mãn hoặc khiêu gợi, kích thích nhu cầu tình dục; hành vi này được thể hiện đa dạng như: Có hành vi kích dục đối với trẻ em như sờ, bóp hoặc dùng các bộ phận nhạy cảm về tình dục cọ sát vào cơ thể hoặc bộ phận sinh dục của trẻ em, có hành vi buộc trẻ em sờ, bóp, cọ sát... vào những bộ phận kích thích tình dục hoặc bộ phận sinh dục của người phạm tội hoặc của người khác.

Bốn là, mặt chủ quan của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi: Người phạm tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi thực hiện hành vi phạm tội với lỗi cố ý. Để nhận thức và áp dụng thống nhất khi xử lý hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi thì tại khoản 3 Điều 3 Nghị quyết 06/2019/NQ-HĐTP hướng

² Viện Ngôn ngữ học (2000), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng, tr.245.

³ Ban soạn thảo BLHS, Bản thuyết minh chi tiết về dự thảo BLHS (sửa đổi), 04/2015.

dẫn về hành vi dâm ô người dưới 16 tuổi như sau: Dâm ô quy định tại khoản 1 Điều 146 là hành vi của những người cùng giới tính hoặc khác giới tính tiếp xúc về thể chất trực tiếp hoặc gián tiếp qua lớp quần áo vào bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm, bộ phận khác trên cơ thể của người dưới 16 tuổi có tính chất tình dục nhưng không nhằm quan hệ tình dục. Trong đó, các hành vi dâm ô bao gồm: (i) Dùng bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm tiếp xúc (ví dụ: *đụng chạm, cọ xát, chà xát...*) với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm, bộ phận khác của người dưới 16 tuổi; (ii) Dùng bộ phận khác trên cơ thể (ví dụ: *tay, chân, miệng, lưỡi...*) tiếp xúc (ví dụ: *vuốt ve, sờ, bóp, cấu véo, hôn, liếm...*) với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm của người dưới 16 tuổi; (iii) Dùng dụng cụ tình dục tiếp xúc (ví dụ: *đụng chạm, cọ xát, chà xát...*) với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm của người dưới 16 tuổi; (iv) Dụ dỗ, ép buộc người dưới 16 tuổi dùng bộ phận khác trên cơ thể của họ tiếp xúc (ví dụ: *vuốt ve, sờ, bóp, cấu véo, hôn, liếm...*) với bộ phận nhạy cảm của người phạm tội hoặc của người khác; (v) Các hành vi khác có tính chất tình dục nhưng không nhằm quan hệ tình dục (ví dụ: *hôn vào miệng, cổ, tai, gáy... của người dưới 16 tuổi*).

Như vậy, tùy theo tính chất, mức độ vi phạm mà người từ đủ 18 tuổi trở lên phạm tội dâm ô người dưới 16 tuổi khi thực hiện một trong các hành vi dâm ô như trên có thể bị phạt tù đến 12 năm.

3. Một số bất cập khi áp dụng các quy định của pháp luật hình sự trong việc xét xử tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi và kiến nghị khắc phục

3.1. Một số bất cập

Mặc dù, BLHS năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017, cũng đã có những quy định tương đối cụ thể và đã có những hướng dẫn tại Nghị quyết 06/2019/NQ-HĐTP TANDTC. Song thực tiễn xét xử cũng cho thấy tồn tại một số bất cập trong khi định

tội danh với các hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi, như sau:

Một là, bất cập từ chính quy định của BLHS năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017. Trong cấu thành cơ bản của tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi quy định tại Điều 146 BLHS là “Người nào đủ 18 tuổi trở lên mà có hành vi dâm ô đối với người dưới 16 tuổi không nhằm mục đích giao cấu hoặc không nhằm thực hiện các hành vi quan hệ tình dục khác, thì bị phạt tù từ 06 tháng đến 03 năm”

Vậy hiểu thế nào là “Không nhằm mục đích giao cấu hoặc không nhằm thực hiện các hành vi quan hệ tình dục khác?” cho đúng. Theo tác giả bài viết, đây là quy định mang tính trừu tượng và thuộc về mặt ý thức chủ quan của người phạm tội, dẫn đến sự tùy tiện trong việc xét xử những vụ án dâm ô đối với người dưới 16 tuổi. Thực chất nhiều vụ án có sự nhầm lẫn giữa hành vi hiếp dâm không thành với hành vi dâm ô. Nếu không có những chứng cứ chắc chắn thì chủ thể áp dụng pháp luật hình sự hoàn toàn phụ thuộc vào lời khai của người phạm tội để xác định tội danh. Ví dụ: *Vào khoảng 05 giờ 00 phút, ngày 12/4/2019, anh Đặng Văn Phúc, sinh năm 1973 và chị Nguyễn Thị Thuỳ Sơn, sinh năm 1985 ngụ ấp Xóm T, xã BT, huyện G.C đi bán hủ tiếu ở ngoài chợ cách nhà khoảng 600m, nên ở nhà chỉ có 02 người con nhỏ là cháu Đặng Thị Thuỳ Tr., sinh năm 2007 và cháu Đặng Thanh Phương, sinh năm 2009. Biết được điều này, bị can Lê Thành Như chuẩn bị một đoạn băng keo màu trắng dài khoảng 30cm, điều khiển xe mô tô biển số 18 B9-386.09 của ông Lê Thành Đông, sinh năm 1967 (cha ruột bị can) chạy đến và đi vào nhà anh Phúc, rồi đi vào phòng ngủ của cháu Tr. Lúc này cháu Tr. đang nằm ngủ trong phòng và em trai cháu Tr. tên Đặng Thanh Phương, sinh năm 2009 đang ngủ ở phòng kế bên. Bị can dùng ống nhựa của nhà anh Phúc cột hai chân cháu Tr. lại, dùng băng keo chuẩn bị trước dán ngang hai mắt cháu*

Tr., làm cháu Tr. giật mình thức giấc. Bị can nằm đè lên người cháu Tr., hai tay ôm chặt và dùng miệng hôn vào môi, má cháu Tr., cháu Tr. giãy dụa, kêu la thì bị can nói “mày im đi, mày la tao giết mày chết” nhưng cháu Tr. vẫn kêu la, bị can lấy tay bịt miệng thì bị cháu Tr. cắn, nên bị can đã lấy cái điện thoại di động của anh Phúc nhét vào miệng của cháu Tr., cháu Tr. nhả ra, giãy dụa bị can tiếp tục hôn vào môi, má và cọ sát cơ thể của mình vào cơ thể của cháu Tr. thì bị can xuất tinh. Ngay lúc này bị can nghe cháu Phương (em trai Tr.) kêu, hỏi chị có chuyện gì thì bị can buông cháu Tr. ra và bỏ chạy ra ngoài. Với những tình tiết nêu trên, Tòa án cấp sơ thẩm đã căn cứ vào việc thay đổi lời khai của bị cáo là chỉ nhằm thỏa mãn tình dục chứ không có mục đích giao cấu để từ đó tuyên bố bị cáo phạm tội dâm ô với người dưới 16 tuổi theo khoản 1 Điều 146 và phạt bị cáo 12 tháng tù nhưng cho hưởng án treo.

Theo tác giả bài viết, việc đánh giá chứng cứ chỉ dựa vào lời khai của bị cáo chỉ là muốn sờ mó vào bộ phận sinh dục của cháu Tr. để thỏa mãn tình dục chứ không phải là nhằm mục đích giao cấu để định tội dâm ô là không thật chính xác. Bởi lẽ trong vụ án này, Lê Thành Như đã có hành vi chuẩn bị băng keo nhằm bịt mắt, mồm cháu Trang, khi đến nhà cháu Tr. thì bị cáo lại lấy hai ống nhựa để cột chân cháu Tr., khi bị cáo nằm đè lên người bị hại, có hành vi hôn và sờ vào người cháu trang thì cháu Trang đã kêu cứu, bị cáo đã có hành vi đe dọa và bịt miệng bị hại, dùng điện thoại nhét vào mồm cháu. Hành vi của bị cáo là đã có hành vi dùng vũ lực và đe dọa dùng vũ lực nhằm thực hiện mục đích giao cấu. Bị cáo chỉ dừng lại khi bị cáo bị xuất tinh ngoài ý muốn và lúc này em của cháu Tr. thấy động và tỉnh giấc đi đến thì bị cáo sợ bị phát hiện nên mới bỏ chạy. Chính vì sự đánh giá không chính xác về chứng cứ cộng với định tội danh sai đã dẫn đến việc áp

dụng hình phạt không tương xứng với tính chất nguy hiểm do hành vi phạm tội gây ra.

Hai là, bất cập từ chính những quy định hướng dẫn tại Nghị quyết số 06/2019/NQ-HĐTP TANDTC. Tại Điều 5 của Nghị quyết 06/2019 quy định: “Điều 5. Các trường hợp loại trừ xử lý hình sự. 1. Không xử lý hình sự theo quy định tại Điều 146 của Bộ luật Hình sự nếu thuộc một trong các trường hợp sau đây: a) Người trực tiếp chăm sóc, giáo dục người dưới 10 tuổi, người bệnh, người tàn tật, có hành vi tiếp xúc với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm của họ nhưng không có tính chất tình dục (ví dụ: cha, mẹ tắm rửa, vệ sinh cho con dưới 10 tuổi; giáo viên mầm non tắm rửa, vệ sinh cho trẻ mầm non...); b) Người làm công việc khám, chữa bệnh, chăm sóc y tế; người cấp cứu, sơ cứu người bị nạn có hành vi tiếp xúc với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm, bộ phận khác của người dưới 16 tuổi nhưng không có tính chất tình dục (ví dụ: bác sĩ khám, chữa bệnh cho bệnh nhân; sơ cứu, cấp cứu người bị tai nạn, người bị đuối nước...)”.

Qua nghiên cứu tác giả thấy rằng, hướng dẫn trên là chưa phù hợp dẫn đến có cách hiểu không thống nhất như sau: Theo truyền thống của Việt Nam, thường ông, bà, cô, gi, chú, bác nhiều khi cũng tham gia vào công việc trông trẻ nhỏ giúp cho bố, mẹ chúng đi làm hàng ngày hoặc đi công tác, thì đương nhiên không tránh khỏi việc tắm rửa cho trẻ và như vậy sẽ không tránh khỏi có những sự đụng chạm đến phần nhạy cảm của trẻ thì có được loại trừ không? Nếu không được loại trừ thì những người thân ngoài bố, mẹ của trẻ ra thì những người thân khác sẽ không ai nhận chăm sóc trẻ nữa. Các thuật ngữ “tiếp xúc bộ phận nhạy cảm” được sử dụng trong Nghị quyết số 06/2019 của HĐTP TANDTC cũng không rõ ràng. Vậy “Bộ phận nhạy cảm” là bộ phận nào trên cơ thể con người? Rõ ràng những thuật ngữ không rõ như vậy rất dễ dẫn đến việc hiểu và áp dụng pháp luật không thống nhất giữa các cơ

quan tiến hành tố tụng. Ví dụ, khoảng 15g ngày 01 tháng 03 năm 2019, ông Dương Trọng Minh (38 tuổi, giáo viên Trường tiểu học Tiên Sơn, huyện Việt Yên, Bắc Giang) dạy phụ đạo cho học sinh, sau khi đã uống rượu. Trong quá trình lên lớp, ông Minh đã véo tai, véo mũi, dí tay vào vai, xoa lưng, vỗ mông một số học sinh nữ. Nhận được phản ánh của học sinh, chiều ngày 03 tháng 3, Ban giám hiệu nhà trường đã mời các phụ huynh đến dự họp. Sau đó ông Minh ký vào biên bản làm việc, ghi nhận là đã “sờ vào vùng nhạy cảm của học sinh”. Phó chủ tịch huyện Nguyễn Đại Lượng cho biết, ngày 05 tháng 3 Cơ quan cảnh sát điều tra huyện Việt Yên phối hợp với bác sĩ Trung tâm Y tế huyện cùng đại diện gia đình, nhà trường kiểm tra dấu vết trên thân thể 14 học sinh lớp 5A. “Kết quả cho thấy không có dấu vết nghi vấn. Công an huyện xác định chưa đủ căn cứ chứng minh ông Minh có hành vi dâm ô với người dưới 16 tuổi. Quá trình làm việc với ông Minh và trình bày của học sinh cho thấy ông Minh chỉ véo tai, véo mũi, dí vai, sờ mông, sờ đùi một số em”, ông Lượng nói. Trả lời câu hỏi hành vi của ông Minh không phải “dâm ô” thì gọi là gì, ông Lượng nói: “Chúng tôi cho rằng thầy đã có hành vi xâm phạm thân thể học sinh. Dù là bày tỏ tình cảm yêu thương hay đùa vui thì hành vi đó cũng không phù hợp với vai trò người giáo viên đứng lớp”. Khi phóng viên đặt câu hỏi “sờ mông và đùi có phải là vùng nhạy cảm”, Phó trưởng Công an huyện Nguyễn Việt Nguyễn nói: “Việc xác định không phải chức năng của công an”.

Như vậy, theo cơ quan chức năng huyện Việt Yên thì “véo tai, véo mũi, dí vai, sờ mông, sờ đùi một số em” không phải là dấu hiệu của tội dâm ô. Câu hỏi đặt ra là có nhất thiết phải sờ vào chỗ nào đó trên thân thể người dưới 16 tuổi thì mới thỏa mãn các dấu hiệu khách quan của tội này?⁴ Đây cũng chính là việc không quy định cụ

thể thế nào là “hành vi dâm ô”, cũng là một trong những nguyên nhân dẫn đến cách hiểu không thống nhất của cơ quan chức năng huyện Việt Yên.

3.2. Một số kiến nghị khắc phục

Một là, cần đưa ra giải thích cụ thể hơn nữa về “hành vi dâm ô”. Để làm sao bao quát được một số hành vi có thể xảy ra trong thực tế liên quan đến hành vi được gọi là dâm ô xâm hại đến thân thể người dưới 16 tuổi. Tác giả cho rằng, sẽ là phù hợp, nếu giải thích, hướng dẫn theo hướng “dâm ô là những hành vi sàm sỡ trên thân thể đối với người khác, tuy không có hành vi giao cấu hoặc hành vi quan hệ tình dục khác, nhưng đã nhằm thỏa mãn tình dục của mình hoặc kêu gọi bản năng tình dục người đó”.

Hai là, cần sửa đổi, bổ sung Điều 5 Nghị quyết số 06/2019/NQ-HĐTP TANDTC theo hướng như sau: “Điều 5. Các trường hợp không xem xét, xử lý hình sự. 1. Không đặt ra việc xem xét, xử lý hình sự theo quy định tại Điều 146 của Bộ luật Hình sự nếu thuộc một trong các trường hợp sau đây, trừ trường hợp có căn cứ xác định hành vi của những người này có tính chất tình dục đối với người dưới 16 tuổi: a) Người trực tiếp chăm sóc, giáo dục người dưới 10 tuổi, người bệnh, người tàn tật, có hành vi tiếp xúc với bộ phận sinh dục, bộ phận nhạy cảm của họ (ví dụ: cha, mẹ hoặc những người thân thích của trẻ trong việc tắm rửa, vệ sinh cho con dưới 10 tuổi; giáo viên mầm non tắm rửa, vệ sinh cho trẻ mầm non...)”.

Bởi lẽ, việc hướng dẫn là chưa phù hợp với văn hóa của người Việt Nam. Chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước và xã hội Việt Nam rất coi trọng vấn đề gia đình, gia đình chính là tế bào của xã hội cũng như trong văn hóa Việt Nam vẫn còn

⁴ Xem: Thái Vũ, Cần có hướng dẫn về tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi, 07 tháng 03 năm 2019.

coi trọng những gia đình “tam đại đồng đường” thậm trí là “ngũ đại đồng đường”, mà ở đó các thế hệ sống cùng nhau, nếu hiểu đúng như hướng dẫn trên thì giả sử nhà có trẻ con dưới 10 tuổi thì ngoài cha, mẹ được quyền tắm rửa cho chúng ra sẽ không ai được quyền tắm rửa vệ sinh cho chúng nữa.

Ba là, tăng cường giải thích, hướng dẫn áp dụng pháp luật đối với các tội xâm phạm tình dục trẻ em nói chung và tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng. Cần giải thích hoặc làm rõ khái niệm thế nào là “có tính chất tình dục”? trong quy định tại khoản 3 Nghị quyết số 06/2019/NQ-HĐTP TANDTC. Theo tác giả có thể làm rõ hướng dẫn trên theo hướng: “3. Dâm ô quy định tại... có tính chất tình dục “để thỏa mãn nhu cầu tình dục của người đó” nhưng không nhằm quan hệ tình dục, gồm...”, để xác định ranh giới giữa tội dâm ô với các tội danh khác⁵.

Bốn là, phát triển án lệ về các tội xâm phạm tình dục trẻ em nói chung và tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng. Hoạt động xét xử của ngành Tòa án là một hoạt động nghiệp vụ đặc thù, vì vậy, không chỉ tổng kết rút kinh nghiệm theo định kỳ, TANDTC đã triển khai, tổ chức thực hiện các nhiệm vụ trọng tâm công tác trong đó việc phát triển án lệ là yêu cầu đặc biệt quan trọng. Áp dụng án lệ, ngoài ý nghĩa giải quyết một vụ án cụ thể còn thiết lập ra một tiền lệ để xét xử những vụ án tương tự sau này, tạo ra sự bình đẳng trong việc xét xử các vụ án giống nhau, giúp tiên lượng được kết quả của các vụ án tương tự khác.

Kết luận

Các tội xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi nói chung và tội dâm ô đối với người

dưới 16 tuổi nói riêng, là những hành vi hết sức nguy hiểm cho xã hội, xâm phạm tới khách thể đặc biệt được pháp luật bảo vệ đó là sức khỏe, danh dự, nhân phẩm của người dưới 16 tuổi. Do vậy, để bảo đảm việc xét xử đúng tội xâm phạm tình dục đối với người dưới 16 tuổi nói chung và tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng, thì cần thiết phải ban hành, sửa đổi và bổ sung những quy định trong các điều luật của BLHS hiện hành một cách cụ thể, dễ hiểu để việc áp dụng pháp luật của các cơ quan tiến hành tố tụng được thống nhất, góp phần nâng cao hiệu quả của việc đấu tranh phòng, chống các tội xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi nói chung và đối với tội dâm ô đối với người dưới 16 tuổi nói riêng nhằm bảo đảm sự nghiêm minh của pháp luật hình sự trong việc bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của người dưới 16 tuổi đã được khẳng định trong các điều ước quốc tế mà Việt Nam đã tham gia ký kết như Tuyên bố Geneva về quyền trẻ em năm 1924, Tuyên ngôn Toàn thế giới về Quyền con người năm 1948, Tuyên bố về quyền trẻ em do Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc thông qua ngày 20/11/1959...

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Minh Tuyên (2018), *Sách Kỹ năng xét xử các vụ án hình sự*, Nxb. Thanh Niên.
2. Phạm Minh Tuyên (2019), “Một số vấn đề về xâm hại tình dục đối với trẻ em - Nhìn từ góc độ xã hội và những quy định của Bộ luật hình sự 2015”, Tạp chí *Tòa án nhân dân* điện tử, <https://tapchitoaan.vn/public/tap-chi-giay/gioi-thieu-noi-dung-tap-chi-toa-an-nhan-dan-so-9-nam-2019>
3. Viện Ngôn ngữ học (2000), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng.

⁵ Phạm Minh Tuyên (2019), “Một số vấn đề về xâm hại tình dục đối với trẻ em - Nhìn từ góc độ xã hội và những quy định của Bộ luật hình sự 2015”, Tạp chí *Tòa án nhân dân* điện tử, <https://tapchitoaan.vn/public/tap-chi-giay/gioi-thieu-noi-dung-tap-chi-toa-an-nhan-dan-so-9-nam-2019>